

Somogyi Győző

Kiérlelt, egyéni grafikai stílussal tűnt fel a Derkovits-klub egyik, 1973-ban rendezett kiállításán. A Somogyi-grafikák látásmódját meghatározó tényezők közül többet is felidézett az 1980 augusztusában a *Művészet* című folyóiratban megjelent interjú, amely gondolati és szakmai fejlődésének fontosabb állomásairól számolt be. Az 1942. július 2-án, Budapesten született művész (lakása: Budapest, Széchenyi rakpart 7. 1054) életében a képzőművészeti gimnázium elvégzése (1960) után kétéves nyomdai munka következett a Kossuth Nyomdában, majd teológiai tanulmányok és segédlelkészi tevékenység Lábbatlanban és Dunakilitiben. A képzőművészethez közvetlenebbül 1971-ben az *Erdély Miklós* vezette műhelyben közeledett újra, s a következő évben megszületett első maradandó értékű lapja, az *Avvakum protopópa*. A Derkovits-klubban rendezett kiállítása óta rendszeresen részt vesz a Stúdió-kiállításokon és a miskolci grafikai biennálén. Időközben több ösztöndíjat és díjat nyert el, s kiállításai közül az 1975-ös Stúdió-galériabeli már igen jó visszhangot váltott ki.

A grafikáit benépesítő „csúnya”, groteszk figurák élethűsége az ábrázoltak lényegi vonásainak vizuális megidőzéséből fakad, ami minden torzítás ellenére a ráismerés élményével ajándékozza meg a nézőt. *Nógrád II.* című rajzán az italozó, cigarettázó, fáradt, súlyos tompaságba süllyedt férfiak és nők megformálását sommasan fogalmazott helyszínrajz. jel-

legzetes feliratok egészítik ki — együttesük telitalalat, kegyetlen helyzetkép. Történelmi témájú szitanyomatainak (*Galícia 1914*) élet- és történelmi hűsége hasonló forrásból fakad. A történelmi téma kezdetől foglalkoztatta *Szemethy Imre* konvenciókkal szakító, az idealizáló látást elvető szemléletével rokon alapállásból. A szegénysorsú katonák és a nemzeti hősök (*Petőfi*) elidegenítően groteszk bemutatása mégsem tünik deheroizálásnak, hanem az emberi esendőség tragikomikus fintorba futó láttatásának, a cselekmény vagy a cselekvés emberfeletti abszurditásából fakadó helyzetek elemzésének. Most készülő munkája is történelmi téma, az 1848-as szabadságharc különféle alakulatainak egyenruháit rajzolja korabeli metaszettek, fennmaradt tárgyi emlékek nyomán.

Metsző ironiával, mégis közelhajló emberszeretettel mutatja be a kortárs élet színtereit, Csepel kuzsa, régít és újat egybefogó panorámáját, az új blokkházakat és a kidőlt-bedőlt falú, de az élet eleven-ségét mutató kis „paradicsomkerteket”. A táj, a természet mindig „szép” Somogyi grafikáin (*Torockó*). Balladaidézésének színtere mégsem Erdély, hanem a mai munkáskörnyezet. *Kőműves Kelemen* történetét a valóság szüli újjá, az ősi rítus, az ősképi forma visszatér, elkerülhetetlenül megismétlődik. A megjelenítés — a két világháború közötti grafika szociográfiai érdeklődését idézve — élesen rávilágít a tragédiát, a felesleges véraldozót újra kitermelő valóságra.

Bibliai témájú szitanyomatain mintha csak a középkori táblaképek hóhérai, közönyös embertömege maradt volna a színen (*Isten báránya, Bevonulás Jeruzsálembe*). A kegyetlen valóságlátás, a torzba hajló formák és az elvont gondolatosság egysége a német expresszionisták középkor-idézésének maró aktualitásához hasonlítható. Az üvöltő félelem, a kegyetlen kínzás, az elembertelenedett, bennül közöny megjelenítése mögött azonban szigorú etika áll: Krisztus a csúfak, a közönyösök, a megaláztatottak és a meggyötörtek vonásait hordja.

Somogyi grafikáinak többsége szitanyomat, mely lehetőséget ad a realista, néhol fényképszerűen részletező megjelenítésre, ugyanakkor a spontán csoportfűzést lehetővé tevő szerkesztésre, a figurák montázszerű egymás mellé helyezésére, a történet térbeli, időbeli lefolyását érzékeltető mozgás- és jelenetsorok szabad képzésére is. Ezt használja ki legutóbb készülő munkájában, egy nagyméretű Bécestől Moldváig terjedő fantázia-térkép megalkotásában.

Gellér Katalin